

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Απρίλιος – Ιούνιος 2001

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ
ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ

NOSILEFTIKI Volume 40
Issue 2
April – June 2001

QUARTERLY PUBLICATION OF THE HELLENIC
NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Επίσημο
Καταστατικό
Αρ. Απόφ. 168/88

ΕΛΛΑΣ

ΚΑΤΑΝΤΕΛΕΥΣΗ

Κ.Δ.Α.

ΠΡΟΤΟΠΟ

PORT
PAYE
HELLAS

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ 2, Γ' ΚΤΗΡΙΟ, 115 27 ΑΘΗΝΑ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Τριμηνιαίο Περιοδικό του Εθνικού Συνδέσμου
Διπλωματούχων Νοσηλευτών Ελλάδος

Τόμος 40 • Τεύχος 2 • Απρίλιος – Ιούνιος 2001

Περιεχόμενα

1. Οδηγίες για τους συγγραφείς 4
2. Άρθρο Σύνταξης 7
A. Παπαδαντωνάκη

Ανασκοπήσεις

1. Παχυσαρκία στην παιδική ηλικία:
Αυξημένη νοσηρότητα στην ενήλικη ζωή; 8
I. Καραγιάννης, K. Μέλλου
2. Παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνιση
της επαγγελματικής εξουθένωσης των νοσηλευτών 15
E. Αδαλή, X. Λεμονίδου
3. Χρήση συγκράτησης ασθενών
σε γενικό νοσοκομείο – Πρωτόκολλο εφαρμογής
καρπιαίας συγκράτησης 23
M. S. Αρβανίτη, X. I. Γκιόκα
4. Προεγχειρητική ενημέρωση – πληροφόρηση –
διδασκαλία του ασθενούς και
ο ρόλος του νοσηλευτή 28
E. Κοιρώτσιου, E. Θεοδοσοπούλου
5. Νοσηρότητα και θνησιμότητα των ηλικιωμένων 31
E. Θεοδοσοπούλου, B. Ραφτόπουλος

Ειδικό Θέμα

1. Κοινωνικός Νοσηλευτής ψυχικής υγείας 42
M. Πριάμη

Ερευνητικές Εργασίες

1. Εφαρμογή προληπτικών μέτρων
από το νοσηλευτικό προσωπικό για τον έλεγχο
των λοιμώξεων σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας 49
A. Μερκούρης, M. Καλαφάτη, Δ. Καλογράνα, X. Λεμονίδου
2. Αξιολόγηση προληπτικού προγράμματος
στοματικής υγείας
σε σχολικό πληθυσμό 58
Φ. Κυρίτσι, Π. Ιορδάνου, Π. Κρέτσι, Δ. Κοσμιδίδη
3. Επισκεπτήριο ηλικιωμένων σε οίκους ευγηρίας 64
*Π. Ιορδάνου, Φ. Μπαμπάτσικου, E. Κωνσάντου, E. Κτενάς
Φ. Κυρίτσι, Π. Μπέκα*
4. Συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες
σε παιδιά και εφήβους ασθενείς
κατά την περιεγχειρητική περίοδο 70
N. Μόσχος, E. Γαλανοπούλου, M. Φωτεινού, I. Δούκα
5. Διεπαγγελματική συνεργασία μεταξύ Νοσηλευτών –
Κοινωνικών Λειτουργών
και διαφορές αντιλήψεων 79
Δ. Σαπουντζή-Κρέπια, K. Κάντζος, Π. Παπαδημητρίου, Γ. Γεωργίου
6. Αποτελεσματικότητα προγράμματος για τη μείωση
των επιπέδων ολικής χοληστερίνης
αίματος και η σχέση τους με το κάπνισμα 87
*E. Βρούζου, Π. Ιορδάνου, E. Κτενάς
I. Κωνσταντοπούλου, M. Νικολαΐδου*
7. Ηθικά θέματα στη Νοσηλευτική: Πιλοτική Μελέτη 92
*X. Λεμονίδου, A. Μερκούρης, M. Κυράνου, H. Leino-Kilpi
M. Valimaki, Th. Dassen, M. Gasull, A. Scott, M. Arndt, A. Παναγιώτου*

Αναλυτικές οδηγίες για τους συγγραφείς 102

NOSILEFTIKI

Quarterly Publication of the Hellenic National
Graduate Nurses Association

Volume 40 • Issue 2 • April – June 2001

Contents

1. Instructions to authors 4
2. Editorial 7
A. Papadantonaki

Reviews

1. Obesity in childhood:
Increased morbidity in adulthood? 8
I. Karagiannis, K. Mellou
2. Factors contributing to the development
of burnout in hospital nursing 15
E. Adali, Chr. Lemonidou
3. Usage of restraint
in a general hospital – Wrist restraint
protocol 23
M. S. Arvaniti, H. I. Gkioka
4. Preoperative information – notification –
instruction of the patient and
the nurse's role 28
E. Kotrotsiou, H. Theodosopoulou
5. Elderly morbidity and mortality 31
H. Theodosopoulou, V. Raftopoulos

Special Topic

1. Community mental health Nurse 42
M. Priami

Research Papers

1. Infection control practices among
nursing staff
in Intensive Care Units 49
A. Merkouris, M. Kalafati, D. Kalograna, C. Lemonidou
2. Evaluating the effectiveness of a provided dental
prevention program in an elementary
school population 58
F. Kyritsi, P. Iordanou, P. Kretsi, D. Kosmidis
3. Visitations to older adults in long-term care settings 64
*P. Iordanou, F. Babatsikou, E. Konstadou
E. Ktenas, F. Kiritsi, P. Beka*
4. Counseling and supporting services in children and
adolescents inpatients
at the around operational 70
N. Moschos, H. Galanopoulou, M. Fotinou, I. Douka
5. Interprofessional collaboration between
registered Nurses and Social Workers
and differences on perceptions 79
D. Sapountzi-Krepia, K. Kantzos, P. Papadimitriou, G. Georgiou
6. Program efficacy for lowering
total blood cholesterol levels and
the relation with smoking 87
*E. Vrouzou, P. Iordanou, E. Chtenas
J. Konstantopoulou, M. Nikolaidou*
7. Ethical issues in Nursing: A Pilot Study 92
*C. Lemonidou, A. Merkouris, M. Kyranou, H. Leino-Kilpi
M. Valimaki, Th. Dassen, M. Gasull, A. Scott, M. Arndt, A. Panagiotou*

Detailed instructions to authors 102

Επισκεπήριο ηλικιωμένων σε οίκους ευγηρίας

Παναγιώτα Ιορδάνου¹
Φωτούλα Μπαμπάτσικου¹, Ελένη Κωνσταντού¹,
Ευτύχιος Κτενάς², Φρειδερίκη Κυρίτσι¹
Πολυξένη Μπέκα³

1. Καθηγήτρια Εφαρμογών, Τ.Ε.Ι. Αθηνών
Τμήμα Νοσηλευτικής Α΄
2. Στατιστικός Επιμελητής στον τομέα
Επιδημιολογίας της Υγειονομικής
Σχολής Αθηνών
3. Προϊσταμένη γηροκομείου Αθηνών
«Ελεήμων Εταιρεία»

Τμήμα Νοσηλευτικής Τ.Ε.Ι Αθηνών

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να εκτιμηθεί πόσο συχνά συγγενείς επισκέπτονται τους ηλικιωμένους των ιδρυμάτων φροντίδας και ποιοι είναι οι βασικοί λόγοι αυτών των επισκέψεων.

Υλικό και μέθοδος: Το υλικό της μελέτης αποτέλεσαν 168 ηλικιωμένοι από 3 ιδρύματα φροντίδας της ευρύτερης περιοχής της Αθήνας. Η ηλικία των ενοίκων ηλικιωμένων ήταν >65 ετών, με ελάχιστη 66 και μέγιστη 94. Οι ηλικιωμένοι συμπλήρωσαν ανώνυμο ερωτηματολόγιο προκειμένου να εκτιμηθεί η συχνότητα των επισκέψεων που δέχονταν και ποιοι τους επισκέπτονταν. Επίσης, μελετήθηκε ένα τυχαίο δείγμα από 20 μέλη των οικογενειών των ηλικιωμένων. Συμπληρώθηκε ανώνυμο ερωτηματολόγιο με συνέντευξη που διαρκούσε 20 λεπτά. Η βασική ερώτηση αυτού του ερωτηματολογίου ήταν: «γιατί επισκέπτεστε τον συγγενή σας». Η στατιστική ανάλυση έγινε με το πακέτο EXCEL.

Αποτελέσματα: Από το δείγμα, ποσοστό 30,36% είχε δεχτεί επίσκεψη την ημέρα που ερωτήθηκε και απάντησε «σήμερα», 23,81% είχε δεχτεί επίσκεψη δύο ημέρες πριν, 17,86% μία εβδομάδα πριν, 10,12% δύο εβδομάδες πριν, 11,31% ένα μήνα πριν, 5,96% πάνω από έξι μήνες πριν. Από αυτούς που δέχονταν επισκέψεις, 51,50% δέχτηκαν από τα παιδιά τους και 39,52% από άλλους συγγενείς. Περισσότερο τους ανησυχούσαν τα προβλήματα της υγείας τους. Ποσοστό 75% από τα 20 μέλη των οικογενειών απάντησε ότι επισκέ-

Visitations to older adults in long-term care settings

Panagiota Iordanou¹
Fotoula Babatsikou¹, Eleni Konstadou¹
Eftihios Ktenas², Frideriki Kiritsi¹
Polixeni Beka³

1. Clinical professor in Nursing Department A
TEI of Athens
2. Statistician in Epidemiological
Sector, Athens School
of Public Health
3. Ward Head Nurse in Home
for Elderly

Nursing Department TEI of Athens

Abstract

The aim of this study is to examine how often family members and friends visit the older adults and which are the main reasons for these visitations.

Sample and Method: The sample of this study was 168 older adults, from three long-term settings of the area of Athens. The age of the sample population was over 65 years with minimum age 66 and maximum 94 years old. An anonymous questionnaire was completed by 168 older adults and by 20 members in a single face-to-face interview. The basic question for the 20 family members was: «Why are you visiting your relative or your friend in the nursing home?» The statistical analysis was done by EXCEL.

Results: A part of the sample, 30.36%, had a visitation the day of the interview and answer «today», 23.81% had a visitation two days ago, 17% one week ago, 10.12% two weeks ago, 11.31% one month ago and 5.96% more than six months ago. The majority of the older adults, 51.50%, had a visitation from their children and 39.52% from other relatives.

Proportion 75% of family members answers that they visit them for taking care for them, 100% visit

πεται τους ηλικιωμένους για να τους προσέχει, ποσοστό 100% απάντησε για συναισθηματικούς λόγους και ποσοστό 45% απάντησε γιατί είναι από την ίδια οικογένεια.

Συμπέρασμα: Τα παιδιά, άλλοι συγγενείς και φίλοι επισκέπτονται τους ηλικιωμένους σε ιδρύματα φροντίδας, όμως υπάρχει ένα ποσοστό που μπορεί να έχει να δεχτεί επίσκεψη μήνα ή ακόμη και πάνω από έξι μήνες. Οι επισκέψεις των μελών της οικογένειας είναι σημαντικό γεγονός, διότι δείχνουν αγάπη στους ηλικιωμένους και διατηρούν τους δεσμούς της οικογένειας.

Λέξεις-κλειδιά:

ηλικιωμένοι, ιδρύματα φροντίδας, επισκέψεις, οικογένεια, παιδιά.

them for emotional reasons (they are their own people and they love them) and 45% because they are their family.

Conclusion: The results showed that their children and other relatives visited the older adults in long care setting and there was a number, which had no visitation for a month or further more than six months. The family members visitations are very important because they give love and support to the older adults and maintain family ties.

Key words:

older adults, long care setting, visitations, family members.

Εισαγωγή

Μέχρι δέκα χρόνια πριν, η τάση στον ελληνικό χώρο ήταν «λιγότερο επισκεπτήριο». Αυτή η τάση ήταν περισσότερο έντονη στον χώρο των νοσοκομείων και προερχόταν από το νοσηλευτικό προσωπικό για το «καλό» του νοσοκομείου.

Σε αυτή την εργασία δεν θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε αν πράγματι ήταν για το «καλό» του νοσοκομείου ή για το «καλό» του ασθενούς ή για το «καλό» του προσωπικού, αλλά πολύ απλά και ανθρώπινα θα επιστημόνουμε ότι σήμερα τα επιστημονικά δεδομένα έχουν αλλάξει. Το «λιγότερο επισκεπτήριο» έχει γίνει: «μην εγκαταλείψουμε τους ηλικιωμένους των ιδρυμάτων φροντίδας ή οίκων ευγηρίας»¹. Ο λόγος αυτός ισχύει περισσότερο για τα μέλη της οικογένειας των ηλικιωμένων.

Με την τοποθέτηση των ηλικιωμένων στα ιδρύματα φροντίδας, η οικογένεια δεν παραιτείται από τον ρόλο φροντίδας που είχε όσο οι ηλικιωμένοι παρέμεναν στο σπίτι, αλλά αλλάζει ρόλο^{2,3,4,5}.

Η συμμετοχή της οικογένειας στη φροντίδα των ηλικιωμένων σε οίκους ευγηρίας είναι ζωτικής σημασίας^{6,7,8}.

Ιδιαίτερα σε ηλικιωμένους με σοβαρά χρόνια προβλήματα υγείας, όπως σε διάφορες μορφές άνοιας, όπου οι συγγενείς γίνονται «το αυτί και το μάτι του ηλικιωμένου».

Επειδή οι ηλικιωμένοι έχουν μειωμένη νοητική ικανότητα, οι συγγενείς γίνονται ο σύνδεσμος μεταξύ αυτών και όσων επιστημονικά και επαγγελματικά ασχολούνται με αυτούς^{9,10,11}.

Δηλαδή οι συγγενείς γνωρίζουν τις συνήθειες και τις ευαισθησίες των δικών τους και σύμφωνα με αυτές εξηγούν στους φροντιστές τι χρειάζονται οι ηλικιωμένοι. Υποστηρίζεται¹² ότι μετά την τοποθέτηση των ηλικιωμένων στο ίδρυμα φροντίδας η οικογένεια αλλάζει ρόλο· ενώ δηλαδή στο σπίτι έπαιζε τον ρόλο του «φροντιστή», στο ίδρυμα παίζει τον ρόλο του «επιβλέποντα» για την παροχή καλύτερης ποιοτικής φροντίδας ή ακόμη προσφέρει μέρος αυτής της φροντίδας.

Σκοπός

Είναι να μελετηθεί πόσο συχνά συγγενείς και φίλοι επισκέπτονται τους ηλικιωμένους των διαφόρων ιδρυμάτων και αν υπάρχουν άτομα σε αυτά τα ιδρύματα που μένουν μόνα και ξεχασμένα. Επίσης, να εκτιμηθεί ποιοι είναι οι βασικοί λόγοι αυτών των επισκέψεων.

Υλικό και μέθοδος

Το υλικό της μελέτης αποτέλεσαν 168 ηλικιωμένοι από 3 ιδρύματα φροντίδας –γηροκομεία– της περιοχής του Μοσχάτου, των Αμπελοκήπων και της Γλυφάδας. Τα ιδρύματα του Μοσχάτου και των Αμπελοκή-

πων είναι φιλανθρωπικά μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, της Γλυφάδας είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αλλά και αυτό συγκαταλέγεται στους οίκους ευγηρίας που έχουν κοινωνική προσφορά. Η ηλικία των ενοίκων ηλικιωμένων ήταν >65 ετών, με ελάχιστη 66 και μέγιστη 94. Κριτήριο επιλογής αποτέλεσε η καλή νοητική κατάσταση, ενώ κριτήριο αποκλεισμού οποιαδήποτε μορφή άνοιας. Οι ηλικιωμένοι συμπλήρωσαν ανώνυμο ερωτηματολόγιο παρουσία ειδικά εκπαιδευμένου νοσηλευτή, προκειμένου να εκτιμηθεί η συχνότητα των επισκέψεων που δέχονταν και ποιοι τους επισκέπτονταν.

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ερωτήσεις που κάλυπταν τα δημογραφικά στοιχεία των ηλικιωμένων, τις επισκέψεις που είχαν από συγγενείς και φίλους και πόσο συχνές ήταν.

Επίσης, καταστάσεις που βίωναν οι ηλικιωμένοι, όπως ανησυχία για το υπόλοιπο της ζωής τους σχετικά με την υγεία τους. Υπήρχαν ερωτήσεις κλειστού τύπου αλλά και ανοικτού τύπου, για να μπορούν οι ηλικιωμένοι να εκφράσουν τα δικά τους βιώματα όπως εκείνοι ήθελαν.

Επιπλέον, μελετήθηκε ένα τυχαίο δείγμα από 20 μέλη των οικογενειών των ηλικιωμένων. Συμπληρώθηκε ανώνυμο ερωτηματολόγιο από έμπειρο νοσηλευτή με συνέντευξη που διαρκούσε 20 λεπτά.

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε ερωτήσεις που κάλυπταν τα χαρακτηριστικά των συγγενών των ενοίκων ηλικιωμένων, τη συγγένεια που είχαν με τον ένοικο ηλικιωμένο και την ερώτηση «γιατί επισκέπτεστε τον συγγενή σας». Η στατιστική ανάλυση έγινε με το πακέτο Excel.

Αποτελέσματα

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων αναφέρονται στον Πίνακα 1. Από το δείγμα, ποσοστό 30,36% (51) είχε δεχτεί επίσκεψη την ημέρα που ερωτήθηκε και απάντησε «σήμερα», 23,81% (40) είχε δεχτεί επίσκεψη δύο ημέρες πριν, 17,86% (30) μία εβδομάδα πριν, 10,12% (17) δύο εβδομάδες πριν, 11,31% (19) ένα μήνα πριν, 5,96% (10) πάνω από έξι μήνες πριν (Πίνακας 2). Από αυτούς που δέχονταν επισκέψεις, 51,50% (86) δέχονταν από τα παιδιά τους, 39,52% (66) από άλλους συγγενείς, 7,19% (12) από φίλους και 1,80% (3) από άλλους (Διάγραμμα 1). Τι ανησυχεί περισσότερο τους ηλικιωμένους αναφέρεται στο Διάγραμμα 2.

Πίνακας 1.
Προσωπικά χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων στα ιδρύματα φροντίδας

Χαρακτηριστικά	N	%
Ηλικία		
65- 75	72	42,86
76-84	29	17,26
85-94	63	37,50
94+	4	2,38
Φύλο		
Ανδρες	80	47,62
Γυναίκες	88	52,38
Καταγωγή		
Χωριό	80	47,62
Πόλη	88	52,38
Γραμματικές γνώσεις		
Καμία	23	13,69
Δημοτικό	87	51,79
Γυμνάσιο	29	17,26
Λύκειο	4	12,50
Πανεπιστήμιο	8	4,76
Οικογενειακή κατάσταση		
Αγαμοί	32	19,05
Εγγαμοί	65	38,69
Διαζευγμένοι	7	4,17
Χήροι / ες	64	38,10
Ετη παραμονής στο ίδρυμα		
0-2	61	36,31
3-4	25	14,89
5-8	52	30,96
9-12	26	15,48
14-20	4	2,39

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά των 20 μελών από τις οικογένειες των ηλικιωμένων αναφέρονται στον Πίνακα 3.

Για την επεξεργασία των πληροφοριών που έδωσαν τα μέλη της οικογένειας έγινε πρώτα μια προκαταρκτική ανάλυση.

Οι απαντήσεις που έδωσαν τα μέλη στην ερώτηση

Πίνακας 2.

Κατανομή συχνότητας επισκέψεων που δέχονταν οι ηλικιωμένοι ένοικοι (τα 168 άτομα)

Συχνότητα επισκέψεων σε ιδρύματα φροντίδας	N	%
Δεν απάντησαν	1	0,60
«Σήμερα»	51	30,36
Δύο ημέρες πριν	40	23,81
Μία εβδομάδα πριν	30	17,86
Δύο εβδομάδες πριν	17	10,12
Ενα μήνα πριν	19	11,31
Πάνω από έξι μήνες πριν	10	5,96

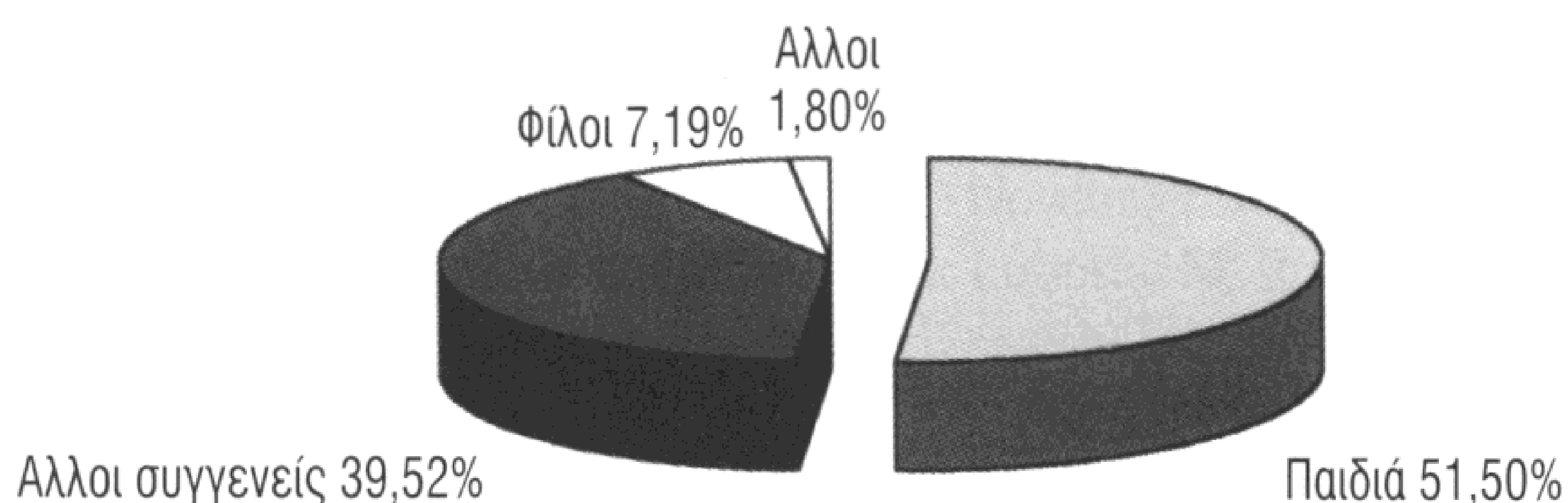
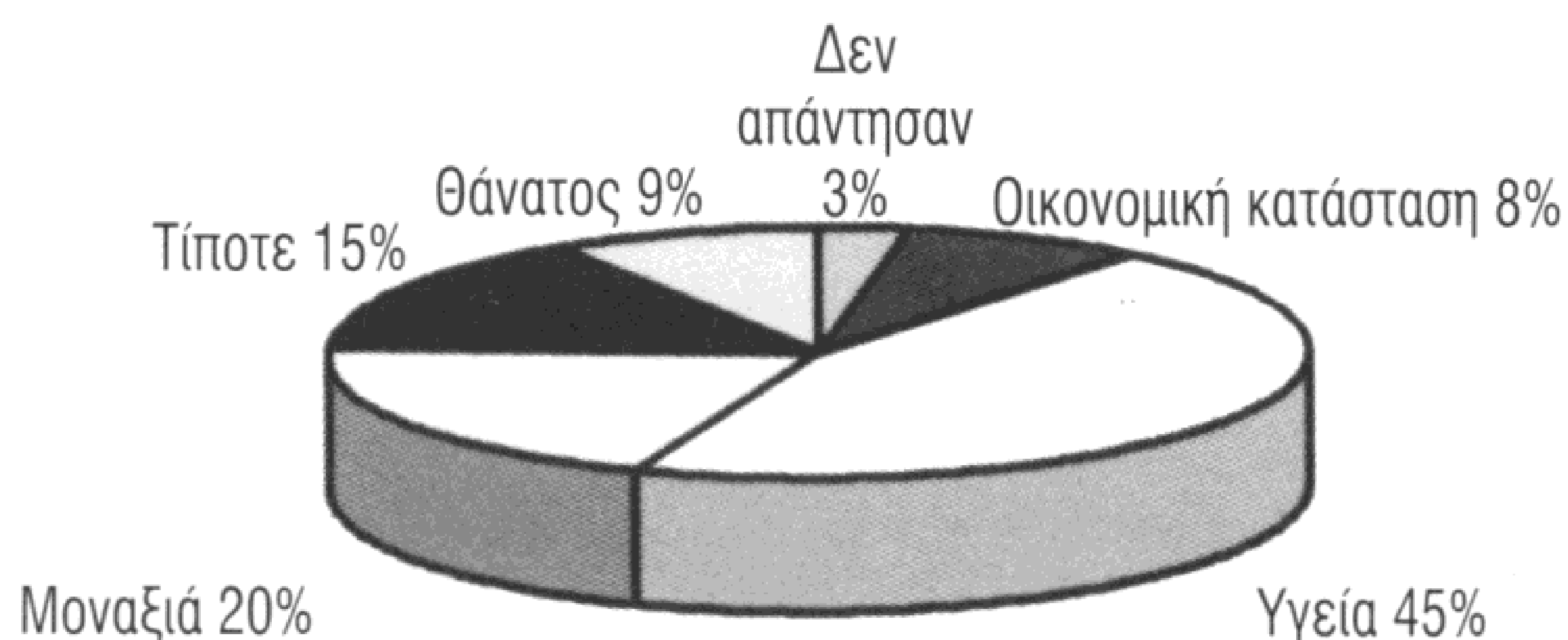
«γιατί επισκέπτεστε τους συγγενείς ενοίκους» ήταν πολλές και σχετικά εκτεταμένες.

Γι' αυτό τον λόγο χρειάστηκε να γίνει πρώτα μια θεματική ανάλυση, δηλαδή οι απαντήσεις να χωριστούν σε μέρη σύμφωνα με το θέμα που περιείχαν.

Τα κυρίως θέματα που περιέχονταν στις απαντήσεις ήταν:

- για να τον προσέχω
- γιατί είμαστε από την ίδια οικογένεια
- για να βλέπω αν περνάει καλά
- για να παρακολουθώ αν τρώει και να τον ταΐζω
- για να παρακολουθώ αν το προσωπικό τον φροντίζει και
- για συναισθηματικούς λόγους.

Τα περισσότερα μέλη περιέλαβαν περισσότερα από δύο θέματα στις απαντήσεις τους. Ποσοστό 75% από τα μέλη των οικογενειών απάντησε «για να τον

Διάγραμμα 1. Κατανομή των επισκεπτών των 168 ηλικιωμένων**Διάγραμμα 2.** Κατανομή των απαντήσεων των ηλικιωμένων ανάλογα με το τι τους ανησυχεί περισσότερο

Πίνακας 3.

Προσωπικά χαρακτηριστικά των 20 συγγενών των ηλικιωμένων

Χαρακτηριστικά	N	%
Ηλικία		
40-50	3	15
51-60	5	25
61-67	12	60
Φύλο		
Ανδρες	9	45
Γυναίκες	11	55
Συγγένεια		
Σύζυγος	1	5
Γιοι	4	20
Κόρες	6	30
Αδελφή	1	5
Αδελφός	1	5
Ανιψιοί	3	15
Ανιψιές	3	15
Φίλη	1	5

Συζήτηση

Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι ποσοστό 30,36% (51) των ηλικιωμένων είχαν δεχτεί επίσκεψη «σήμερα» και 23,81% (40) πριν από δύο ημέρες, δηλαδή ένα ποσοστό 54,17% δέχεται συχνά επισκέψεις, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος δεν έχουν εγκαταλείψει τους ηλικιωμένους και αυτό αντανακλά τους κοινωνικοοικονομικούς, πολιτισμικούς και θρησκευτικούς θεσμούς της ελληνικής κοινωνίας.

Περισσότερο δύσκολα αισθάνονται εκείνοι οι ηλικιωμένοι που έχουν να δεχτούν επίσκεψη πάνω από μήνα και μεγάλο παράπονο εκφράζουν εκείνοι που έχουν να δεχτούν επίσκεψη πάνω από έξι μήνες και λένε: «Είμαστε μόνοι ανάμεσα σε ένα πλήθος από ανθρώπους».

Οι ηλικιωμένοι ανησυχούν περισσότερο για την υγεία τους (45%) και για τη μοναξιά (20%) (δηλαδή το 20% δεν βιώνει απλώς μοναξιά, αλλά ανησυχεί για τη μοναξιά που αισθάνεται).

Εκείνοι που περισσότερο επισκέπτονται τους ηλικιωμένους είναι τα παιδιά τους, άλλοι συγγενείς και φίλοι, επιβεβαιώνοντας ότι η οικογένεια εξακολουθεί

Πίνακας 4.

Λόγοι για τους οποίους οι συγγενείς επισκέπτονται τους ηλικιωμένους σε ιδρύματα φροντίδας

Λόγοι	N	%
«Για να τον προσέχω»	15	75
«Γιατί είμαστε από την ίδια οικογένεια»	9	45
«Για να βλέπω αν περνάει καλά»	9	45
«Για να παρακολουθώ τι τρώει και να τον ταΐζω»	3	15
«Για να παρακολουθώ αν το προσωπικό τον φροντίζει»	6	30
«Για συναισθηματικούς λόγους, είναι δικός μου άνθρωπος και τον αγαπώ»	20	100

προσέχω», ποσοστό 100% απάντησε «για συναισθηματικούς λόγους», ποσοστό 45% απάντησε «γιατί είμαστε από την ίδια οικογένεια» και «για να βλέπω αν περνάει καλά» 45% (Πίνακας 4).

να δένει τα άτομα της ελληνικής κοινωνίας.

Ομως, όταν 19 άτομα δέχονται επίσκεψη μία φορά το μήνα και 7 έχουν να δεχτούν πάνω από έξι μήνες, είναι φανερό ότι υπάρχει «χώρος» για επισκέψεις

στους ηλικιωμένους. Παρόμοια ευρήματα παρουσιάζονται και από άλλους μελετητές σε σχετικές με το θέμα μελέτες^{13,14}.

Τέλος, οι λόγοι για τους οποίους τα μέλη των οικογενειών επισκέπτονται τους ενοίκους ηλικιωμένους είναι πολύ σημαντικοί. Οι επισκέψεις χρησιμοποιούνται ως μέσα αγάπης (100%), φροντίδας και διατήρησης των δεσμών της οικογένειας.

Επιπλέον, συντελούν ώστε οι ηλικιωμένοι να μην αισθάνονται εγκαταλελειμμένοι από την οικογένεια.

Συμπέρασμα

Τα παιδιά, άλλοι συγγενείς και φίλοι επισκέπτονται τους ηλικιωμένους σε ιδρύματα φροντίδας. Ομως, υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό που οι επισκέψεις του ήταν ελάχιστες έως σπάνιες.

Οι επισκέψεις των μελών της οικογένειας είναι σημαντικό γεγονός, διότι εκφράζουν ενδιαφέρον και αγάπη για τους ηλικιωμένους και διατηρούν τους δεσμούς της οικογένειας.

Βιβλιογραφία

1. Κωνσάντου Ε, Ιορδάνου Π, Μπαμπάτσικου Φ, Σιαμάγκα Ε, Χριστοπούλου Ι, Νικολαΐδου Μ. Ψυχοκοινωνικές αναζητήσεις ατόμων τρίτης ηλικίας σε ιδρύματα φροντίδας. 27ο Ετήσιο Πανελλήνιο Νοσηλευτικό Συνέδριο. Ερέτρια, Εύβοια 23-25 Μαΐου 2000.
2. Dellasega C, Mastrian K. The process and consequences of institutionalizing an elder. *Western Journal of Nursing Research* 1995, 17: 123-140.
3. Fink SV, Picot SF. Nursing home placement decisions and post-placement experiences of African-American and European-American caregivers. *Journal of Gerontological Nursing* 1995, 21: 35-42.
4. Harper L, Lund DA. Wives, husbands, and daughters caring for institutionalized and non institutionalized dementia patients: Toward a model of caregiver burden. *International Journal of Aging and Human Development* 1990, 30: 241-262.
5. Morgan D, Boise L. Interpreting dilemmas across a career of caregiving: The family and Alzheimer's. Paper presented at the conference of the Alzheimer's Disease Center of Oregon. Portland, Oregon 1994.
6. Stevens G L, Walsh RA, Baldwin BA. Family caregivers of institutionalized elderly individuals. *Advances in Clinical Nursing Research* 1993, 28: 349-362.
7. Tickle E, Hull K. Family members' roles in long-term care. *Medsurg Nursing* 1995, 4: 300-304.
8. Βρούζου Ε, Μπαμπάτσικου Φ, Ιορδάνου Π, Γκουβέλου Γ, Κωνσταντοπούλου Ι. «Χώρος για δράση»: Επισκέψεις ηλικιωμένων σε ιδρύματα φροντίδας. 27ο Ετήσιο Πανελλήνιο Νοσηλευτικό Συνέδριο. Ερέτρια, Εύβοια, 23-25 Μαΐου 2000.
9. Maas M, Buckwalter K, Swanson E, Specht J, et al. The caring partnership: Staff and families of persons institutionalized with Alzheimer's disease. *Journal of Alzheimer's Disease and Related Disorders* 1994, November/December, 21-30.
10. Lubosky M, Rubinstein R. Sampling in qualitative research. *Research Aging* 1995, 17: 89-113.
11. Montgomery R. Impact of institutional care policies on family integration. *The Gerontologist* 1982, 22: 54-58.
12. Kelley LS, Swanson E, Maas ML. Family visitation on special care units. *Journal of Gerontological Nursing* 1999, 2: 14-21.
13. Ιορδάνου Π, Μπαμπάτσικου Φ, Κωνσάντου Ε, Βρούζου Ε, Γκαραγκούνη Β. Απόψεις των ηλικιωμένων σε ιδρύματα φροντίδας για την ανεξαρτησία και αυτονομία. *Ιατρικά Χρονικά* 2000, 12: 625-628.
14. Ιορδάνου Π, Μπαμπάτσικου Φ, Μπέκα Π, Κωνσάντου Ε, Βρούζου Ε, Δοντάς ΑΣ. Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων σε ιδρύματα κλειστής περίθαλψης. 24ο Ετήσιο Πανελλήνιο Νοσηλευτικό Συνέδριο. Αθήνα, 20-22 Μαΐου 1997.

Υποβλήθηκε για δημοσίευση 19/3/2001